

Buletin informativ

CRJM – laureat al premiului ONU pentru Drepturile Omului

La 8 decembrie 2016, [UNDP Moldova a decernat Premiile ONU pentru Drepturile Omului](#). Unul dintre cele șase premii pentru anul 2016 a fost decernat Centrului de Resurse Juridice din Moldova (CRJM), „pentru contribuția substanțială în reformarea sectorului justiției, precum și îmbunătățirea legislației naționale privind finanțarea publică a organizațiilor nonguvernamentale”.

„Privim acest premiu ca pe o încurajare, într-un sistem în care există tot mai puțin spațiu de speranță. Înțelegem că este, urmărind după rezultatele sistemului de justiție din Republica Moldova, mai degrabă, un credit de încredere, decât o apreciere a rezultatelor muncii noastre. Vă asigurăm că vom fi și mai perseverenți”, a menționat Vladislav GRIBINCEA, președintele CRJM, [în cadrul festivității de premiere](#).

Premiul ONU pentru Drepturile Omului se decernează în Moldova anual începând cu anul 2004 și are scopul de a evidenția cele mai valoroase, inovatoare, eficiente și participative inițiative și acțiuni de apărare și promovare a drepturilor omului.

BUNA GUVERNARE

Alegerile prezidențiale validate, dar legislația trebuie modificată

La 13 decembrie 2016, Curtea Constituțională (CCM) a examinat raportul Comisiei Electorale Centrale (CEC) privind confirmarea rezultatelor alegerilor prezidențiale din 13 noiembrie 2016. CCM a notat că scrutinul s-a organizat și s-a desfășurat pe fondul unei crize politice, financiare și sociale, agravată de neîncrederea în instituțiile statului. CCM a constatat o serie de nereguli și de probleme sistemice. În ziua turului doi de scrutin, 4,031 de persoane au depus contestații individuale și colective la birourile electorale din afara țării. CEC, în loc să le soluționeze, și-a declinat competența în favoarea CCM. De asemenea, contestația concurentului electoral Maia SANDU privind încălcările electorale a fost respinsă eronat de Curtea de Apel Chișinău și Curtea Supremă de Justiție (CSJ). Curtea a notat că atât organele electorale, cât și instanțele de judecată, urmau să examineze încălcările semnalate în ziua alegerilor și nu să-și decline competența.

CCM a mai menționat că în 13 din cele 100 de secții de votare din străinătate s-au epuizat buletinele de vot până la închiderea regulamentară a secțiilor de votare. Totodată, CCM a conchis că nu există indicii obiective că autoritățile publice nu au acționat cu bună-credință. Curtea a mai constatat că pentru alegătorii din Transnistria au fost stabilite cu patru secții de votare mai mult decât în primul scrutin, în care au votat 16,728 de cetățeni, spre deosebire de 6,964 – în primul tur. Totuși, CCM a menționat că, chiar și în eventualitatea vicierii votului, cele 16,728 de voturi ale alegătorilor transnistreni și cele 4,031 de voturi care nu au putut fi exprimate în secțiile din afara țării nu au fost de natură să influențeze rezultatul final al alegerilor.

CUPRINS

CRJM – laureat al premiului ONU pentru Drepturile Omului	1
BUNA GUVERNARE	
Alegerile prezidențiale validate, dar legislația trebuie modificată	1
Neîncrederea în instituțiile statului a ajuns la cote maxime	2
JUSTIȚIE	
Regulamentul privind accesul în sediile instanțelor judecătorești	2
Promovări în grabă la CSJ	3
Cine și de ce a grăbit alegerea în funcție a noului Procuror General?	3
Curtea de Conturi despre reforma justiției: „Resurse generoase – rezultate incerte”	3
Studiu CRJM: Inspekția Judiciară are o practică selectivă de investigare a cauzelor disciplinare ale judecătorilor	4
Alegerea noilor membri în colegiile CSM	4
Conflict de interese la CSM?.....	5
INTEGRITATE ȘI ANTICORUPȚIE	
A fost ales, deși nu fără reproșuri, Consiliul de Integritate	5
Amnistia de capital și cvasi-fiscală promovată n mod dubios și apoi retrasă	5
CAUZE NOTORII	
Fostul președinte al Judecătoriei Centru din Chișinău scapă definitiv de sancțiune disciplinară	6
Curtea de Apel Chișinău și CSJ – condamnarea lui Vlad Filat este corectă	7
Fostul prim-adjunct al Procurorului General condamnat și amnistiat în aceeași zi	7
Primul judecător reținut în flagrant delict pentru luare de mită a fost achitat	7
DREPTURILE OMULUI	
Prioritățile Guvernului în Domeniul Drepturilor Omului pentru anii 2017 – 2021	8
CRJM a informat Comitetul de Miniștri ai Consiliului Europei despre condițiile de detenție din țară	8
Ambasadorii țărilor UE - sistemul judiciar nu trebui utilizat în mod selectiv	9
Cât de respectate sunt drepturile omului la aplicarea măsurilor speciale de investigație	9
SOCIETATE CIVILĂ	
Start înregistrării în Lista beneficiarilor 2%	9
PE SCURT	10

CCM de asemenea a constatat implicarea agresivă în cadrul alegerilor prezidențiale a reprezentanților Mitropoliei Moldovei, care au utilizat un limbaj extremist, xenofob, homofob și sexist în adresa contracandidatei Maia SANDU. Curtea a spus că astfel de comportament este contrar Constituției și Legii privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie. Curtea a menționat că Ministerul Justiției (MJ) putea solicita în instanța de judecată suspendarea cultului religios pe un termen de până la un an, dar nu a făcut-o. CCM a notat lipsa de autonomie a surselor media față de interesul politic și de afaceri, inclusiv din cauza concentrației ridicate de proprietate a surselor media în mâinile unor grupuri de interese, fapt constatat și de observatorii internaționali. Curtea a propus să fie instituit un mecanism de suspendare a dreptului de emisie pentru întreaga perioadă a campaniei electorale pentru instituțiile media care încalcă obligația de imparțialitate în perioada electorală.

Constatând încălcările menționate, [CCM a validat](#) rezultatele alegerilor. În același timp, Curtea a formulat 6 adrese privind modificarea legislației. Acestea se referă la: (1) clarificarea legislației în partea ce ține de examinarea contestațiilor privind organizarea

și desfășurarea alegerilor; (2) modificarea mecanismului de votare în străinătate, precum și introducerea unor criterii suplimentare în vederea distribuirii geografice și a calculării numărului secțiilor de votare peste hotare; (3) asigurarea secțiilor de votare de peste hotare cu o cantitate de rezervă de buletine de vot; (4) incriminarea în Codul penal a coruperii alegătorilor în cadrul alegerilor prezidențiale; (5) instituirea unor mecanisme sancționatorii prompte și imediate, inclusiv în ordine penală, pentru orice tentativă de implicare a cultelor religioase în campaniile electorale; (6) modificarea legislației cu privire la răspunderea radiodifuzorilor în perioada campaniilor electorale.

CCM a mai notat că legislația are lacune și ambiguități care se referă, în particular, la colectarea și verificarea semnăturilor în susținerea candidaților, finanțarea și realizarea campaniei electorale, soluționarea disputelor electorale, punerea în aplicare a prevederilor privind mass-media și a celor privind desfășurarea celui de-al doilea tur al scrutinului alegerilor prezidențiale. De asemenea, Curtea a subliniat necesitatea ca întreaga legislație electorală referitoare la alegerea președintelui, parlamentului și a autorităților administrației publice locale să fie concentrată într-un Cod electoral revizuit.

Neîncrederea în instituțiile statului a ajuns la cote maxime

În octombrie 2016, Institutul de Politici Publice a prezentat rezultatele [Barometrului de Opinie Publică](#). Cea mai mare parte a populației este de părere că direcția în care merg lucrurile în Republica Moldova în domeniul economic este una greșită (84%). Aspectele care trezesc cea mai mare insatisfacție din partea populației sunt: salariile (71,2% nu sunt deloc mulțumiți și 23,5% sunt nu prea mulțumiți), pensiile (respectiv, 74,1% și 20%), starea locurilor de muncă (64,2% și 29,4%), combaterea corupției (70,8% și 23,3%) și nivelul de trai (62,2% și 31,8%).

93% din populație nu au încredere în Parlament, 90,1% nu au încredere în Guvern, 91% nu au încredere în partide politice,

89,6% nu au încredere în justiție, 71,6% nu au încredere în poliție, 76,7% nu au încredere în Centrul Național Anticorupție, iar 77,4% nu au încredere în Procuratura Generală. După părerea majorității, Republica Moldova nu este guvernată de voința poporului (86,2%). Majoritatea sunt de părere că alegerile în Republica Moldova nu sunt libere și corecte (76,7%).

Aceste rezultate denotă o stare alarmantă de lucruri. Cu cele mai joase rate medii de încredere în instituțiile statului, acestea trebuie să-și analizeze modalitatea de activitate și să întreprindă măsuri reale pentru a redobândi încrederea populației.

JUSTIȚIE

Regulamentul privind accesul în sediile instanțelor judecătorești

În septembrie 2016, Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) a aprobat [Regulamentul privind accesul în sediile instanțelor judecătorești](#). Documentul impunea restricții de acces în instanțe și la ședințele de judecată pentru jurnaliști și cetățeni. Potrivit Regulamentului, accesul mass-media în ședințele de judecată urma să fie autorizat de președintele ședinței și doar în sălile de ședință, în baza unei cereri scrise depusă cu cel puțin 24 de ore înainte de deschiderea ședinței de judecată. Accesul altor persoane care doresc să asiste la ședințele judiciare publice urma să fie autorizat de președintele ședinței și era valabil doar în sălile de ședință.

La 25 octombrie 2016, un grup de organizații neguvernamentale de media și instituții de presă [și-au exprimat nemulțumirea](#) față de restricțiile impuse de noul regulament al CSM. La 1 noiembrie 2016, CRJM a lansat o [opinie juridică](#) în care a analizat prevederile problematice ale Regulamentului și a solicitat clarificarea și modificarea prevederilor ambigue și improprie ce se conțineau în document. Drept urmare, prin [Hotărârea CSM nr. 720/30 din 1 noiembrie 2016](#), CSM a suspendat implementarea Regulamentului și a decis reluarea activității grupului de lucru pentru elaborarea Regulamentului, cu implicarea reprezentanților societății civile și mass-media. Grupul de lucru s-a întrunit într-o singură ședință în luna februarie 2017.

Promovări în grabă la CSJ

La 20 decembrie 2016, CSM a propus Parlamentului promovarea judecătoarelor CSJ [Tatiana VIERU](#) și [Valentina CLEVADI](#) în funcțiile de președintă și, respectiv, vicepreședintă a Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al CSJ.

La 23 decembrie 2016, la ultima ședință din sesiunea de toamnă din 2016, deputatul Tudor DELIU a solicitat amânarea examinării acestor numiri. Acesta [a menționat](#) (ora 1:35:00) că, la ședința din 16 decembrie 2016, Colegiul Disciplinar al CSM [a amânat](#) examinarea a două sesizări ce vizau judecătoarele respective și că judecătoarele erau pasibile de sancțiuni, care puteau lipsi judecătoarele de dreptul de promovare; că nu a expirat termenul-limită de 15 zile de contestare a hotărârilor CSM prin care judecătoarele au fost propuse spre promovare; că la 21 decembrie 2016 dimineața, membrii Comisiei juridice, numiri și imunități a Parlamentului au fost impuși să includă în ordinea de zi chestiunea numirii judecătoarelor, fără a avea copia hotărârii CSM sau orice alt document și că nu exista niciun motiv pentru o

grabă atât de mare. Solicitarea de amânare a fost respinsă de către Plenul Parlamentului. La propunerea președintelui Parlamentului, dl Andrian CANDU, a fost convocată o ședință suplimentară a Comisiei Juridice în aceeași zi pentru continuarea discuțiilor cu candidatele. În final, în aceeași zi, la 23 decembrie 2016, Plenul Parlamentului a votat numirea în funcție a candidatelor.

Funcția de vicepreședinte la CSJ a fost vacantă circa 2 ani, de când Svetlana FILINCOVA și-a prezentat demisia în urma alegerilor de manipulare a Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD), prezentate de Președintele CSM. Dna Filincova continuă să exercite funcția de judecătoare a CSJ. Până în prezent, nu au fost prezentate informații cu privire la rezultatul investigării alegerilor de manipulare a PIGD. Anterior, la 26 ianuarie 2016, CSM [nu a numit-o pe dna Tatiana RĂDUCANU](#) în funcția de vicepreședintă a CSJ, președintă a Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ, pe motiv că nu a întrunit numărul de voturi.

Cine și de ce a grăbit alegerea în funcție a noului Procuror General?

Peste mai bine de 9 luni după ce funcția de Procuror General a devenit vacantă, la 7 decembrie 2016, Consiliul Superior al Procurorilor (CSP) [a propus](#) Președintelui Republicii Moldova numirea dlui Eduard HARUNJEN în această funcție. Dl Harunjen a fost desemnat câștigătorul concursului după ce a obținut cel mai înalt punctaj din partea comisiei de selecție formată din membrii CSP. Deși noul procuror a fost ales potrivit unei proceduri complexe prevăzută de noua Lege cu privire la procuratură, modul în care [a fost intervievat](#) dl Harunjen a trezit mai multe suspiciuni din partea reprezentanților societății civile. În special, membrii CSP au examinat superficial întrebarea cu privire la implicarea dlui Harunjen în evenimentele din aprilie 2009 și nu au adresat nicio întrebare cu privire la sursele averii acestuia. Anterior, [în presă au fost difuzate materiale](#) care confirmau implicarea dlui Harunjen într-o cauză penală soldată cu decesul unei persoane, precum și informații cu privire la faptul că acesta deține o casă impresionantă într-un cartier de lux din Chișinău care nu putea fi construită din salariul de procuror. În mai puțin de 24 de ore după propunere, candidatura noului procuror a fost [aprobată](#) de către Președintele Nicolae TIMOFTI, chiar dacă conform atribuțiilor, președintele dispune de mecanisme suplimentare de verificare a integrității candidaților.

CRJM, împreună cu 12 organizații ale societății civile, [au dezaprobat modul în care a fost ales noul procuror](#) și au solicitat Președintelui Timofti să facă publică informația cu privire la verificarea integrității dlui Harunjen. Semnatarii au cerut explicații și Procurorului General, pentru a exclude orice dubiu cu privire la legalitatea provenienței averilor sale și acțiunilor legate de evenimentele tragice din aprilie 2009 în care a fost implicat procurorul. În [răspunsul oficial](#) din 12 decembrie 2016 adresat CRJM, dl Harunjen a negat existența oricăror situații care l-ar face incompatibil cu funcția de Procuror General. Cu toate acestea, dl Harunjen a evitat să explice proveniența averii sale, precizările sale fiind rezumate la modul incoerent în care au fost prezentate informațiile de către presă.

Numirea în grabă a noului Procuror General a alimentat suspiciunile că întregul proces de numire în funcție a fost unul orchestrat, candidatura acestuia fiind decisă anterior la nivel politic și grăbită pentru a evita implicarea dlui Igor DODON, noul președinte al țării, în procedura de alegere.

Curtea de Conturi despre reforma justiției: „Resurse generoase – rezultate incerte”

La 30 noiembrie 2016, Curtea de Conturi a publicat un [raport de audit](#) privind performanța implementării Strategiei de Reformă a Sectorului Justiției pentru anii 2011–2016 (SRSJ). Curtea de Conturi a enumerat o serie de realizări importante, printre care adoptarea Legii cu privire la reorganizarea hărții judiciare, adoptarea noii Legi cu privire la procuratură, majorarea salariilor

actorilor din sectorul justiției, noile reguli de selectare, numire, de evaluare a performanțelor și de promovare a judecătorilor, reformarea oficiului Ombudsmanului, etc.

În același timp, Curtea de Conturi a subliniat și o serie de deficiențe în implementarea SRSJ, cum ar fi estimarea superficială

a costurilor SRSJ; neajustarea Planului de Acțiuni; nerespectarea termenilor în implementarea acțiunilor; denaturarea în raportarea implementării acțiunilor de către instituțiile responsabile; ineficiența activităților instituțiilor responsabile; neasigurarea unui management eficient în gestionarea banului public; nerespectarea principiului de transparență la alocarea mijloacelor financiare destinate implementării SRSJ; lipsa de acțiuni în reformarea Procuraturii în 2014, care a dus la diminuarea ajutorului financiar din partea UE cu EUR 1,8 mln; utilizarea nejustificată a MDL 79,9 mln pentru investiții capitale în cadrul instanțelor judecătorești supuse optimizării; utilizarea

La implementarea reformei justiției, MDL 135,9 mln (cca EUR 6,5 mln) au fost utilizați neconform și ineficient

neconformă, ineficientă și ineficace a resurselor alocate acestui sector în valoare totală de MDL **135,9 mln**, ceea ce reprezintă 41,5% din valoarea supusă auditării (MDL 327,6 mln).

Curtea de Conturi a formulat 8 recomandări. Acestea vizează, în principal, instituirea și consolidarea unui sistem eficient de management financiar și control, proceduri adecvate privind ținerea evidenței integrale a asistenței externe oferite de către diverși donatori externi, elaborarea structurii-tip a planului/ strategiei de activitate a instanței judecătorești, etc.

Studiu CRJM: Inspecția Judiciară are o practică selectivă de investigare a cauzelor disciplinare ale judecătorilor

La 28 noiembrie 2016, [CRJM a lansat](#) documentul de politici „[Analiza legislației și practicii privind răspunderea disciplinară a judecătorilor, 2015-2016](#)” (studiul CRJM). Potrivit studiului, Inspecția Judiciară rămâne una din cele mai puțin reformate organe disciplinare. Aspectele legale problematice rezultă în mare parte din faptul că inspectorii-judecători se subordonează CSM, desfășoară activități de secretariat, nu au competența de a decide asupra admisibilității sesizărilor disciplinare, nu au competența clară de a califica abaterile disciplinare și au un rol pasiv în cadrul ședințelor organelor disciplinare. Într-un șir de cauze în care erau implicați președinți de instanțe sau judecători din instanțele superioare, inspectorii-judecători respingeau ca vădit neîntemeiate sesizări care aveau aparențe de abatere disciplinară, luau apărarea judecătorilor în fața Colegiului Disciplinar și a CSM și nu investigau suficient de bine cauzele, iar dosarele ajungeau fără probe în fața organelor colegiale.

Inspecția Judiciară investighează selectiv dosarele disciplinare pornite împotriva unor președinți de instanțe sau judecători din instanțele superioare

Autorii studiului CRJM recomandă îmbunătățirea motivării hotărârilor Colegiului Disciplinar, în special cu privire la proporționalitatea sancțiunii cu circumstanțele cauzei. Din 14 hotărâri analizate în perioada 2015-2016, Colegiul Disciplinar nu

a motivat aplicarea sancțiunii în șapte cauze. În alte cauze, a fost constatată o motivare de blanchetă a proporționalității sancțiunii cu circumstanțele cauzei. Sancțiunile Colegiului Disciplinar sunt ori prea dure, ori prea indulgente. În anul 2016, Colegiul Disciplinar a aplicat 13 sancțiuni, dintre care cinci sancțiuni au fost anulate de CSM. În anul 2015, Colegiul Disciplinar a aplicat doar cinci sancțiuni.

Autorii studiului au constatat că cel mai des judecătorii sunt atrași la răspundere disciplinară pentru încălcarea normelor imperative, ceea ce denotă că în Republica Moldova există o problemă serioasă privind respectarea normelor legale chiar de către judecători. Autorii studiului au recomandat organelor disciplinare să nu condiționeze aplicarea acestei abateri de existența unei hotărâri a instanței superioare care ar constata această abatere, or astfel sunt scutiți de responsabilitate judecătorii care emit hotărâri în ultimă instanță. O altă recomandare este reducerea căilor de atac împotriva hotărârilor Colegiului Disciplinar și instituirea unei contestații directe la CSJ, pe fond și procedură. Această reformă ar simplifica procedura disciplinară și ar economisi resursele administrative ale CSM.

Alegerea noilor membri în colegiile CSM

La 22 octombrie 2016 a avut loc Adunarea Generală a Judecătorilor, care a avut drept scop alegerea membrilor-judecători în colegiile CSM. În calitate de [membri ai Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor](#) au fost aleși Petru MORARU (CSJ), Nelea BUDĂI (Curtea de Apel Chișinău) și Dumitru GHERASIM (judecătoria Bălți), iar în calitate de [membri ai Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor](#) au fost aleși Liliana CATAN (CSJ), Alexandru GHEORGHIȘ (Curtea de Apel Bălți) și Mihail MACAR (judecătoria Hîncești).

În același context, la ședința CSM din 23 noiembrie 2016, CSM i-a numit în funcția de [membri ai Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor](#) pe judecătorii Oleg STERNIOALĂ (CSJ) și Ion TALPĂ (Curtea de Apel Bălți). În cadrul dezbaterilor, un membru al CSM [a solicitat amânarea examinării](#) chestiunii în legătură cu dispunerea unei proceduri disciplinare împotriva dlui Sternioală. Această solicitare a fost respinsă.

Conflict de interese la CSM?

La 29 noiembrie 2016, pe portalul www.anticoruptie.md a fost publicată o [investigație jurnalistică](#) care indica despre un potențial conflict de interese între Președintele CSM, Victor MICU, și președintele judecătorei Rîșcani, Oleg MELNICIUC, care vizează procurarea apartamentelor cu preț redus pentru judecători. [Moldova curată](#) a depus o sesizare la CSM, care însă a fost respinsă prin decizia Inspecției Judiciare.

Conform portalului Moldova curată, sesizarea a fost transmisă de către secretariatul CSM Inspecției Judiciare pentru a efectua

verificări. A doua zi de la recepționare, adică la 16 decembrie 2016, Inspecția a emis o decizie, în care citează explicațiile dlor Micu și Melniciuc depuse 4 zile după data adoptării deciziei, pe 20 decembrie. Decizia a fost pregătită de inspectorul judiciar Valeriu CATAN și este semnată de șeful Inspecției Judiciare Nicolae CLIMA. Este cel puțin stranie încadrarea acestei sesizări în prevederile Legii cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, deoarece faptele vizate nu se referă la acțiunile unui judecător în exercițiul funcțiunii, ci la cele ale unui membru al CSM. Pe viitor, asemenea sesizări ar trebui examinate de Autoritatea Națională de Integritate.

INTEGRITATE ȘI ANTICORUPȚIE

A fost ales, deși nu fără reproșuri, Consiliul de Integritate

Trei legi importante (denumite „Pachetul de integritate”) au intrat în vigoare la 1 august 2016. Ele pun baza unui nou sistem de declarare și control al averii angajaților statului. Acest sistem ar trebui să fie mai eficient decât sistemul actual. Printre principalele inovații ale Pachetului de Integritate este reorganizarea Comisiei Naționale de Integritate (CNI) în Autoritatea Națională de Integritate (ANI). Conform legii, ultima nu este constituită pe criterii politice și are competențe mult mai largi decât CNI. ANI va fi condusă de un președinte și un vicepreședinte care vor fi selectați prin concurs de Consiliul de Integritate și numiți ulterior de președintele țării. Consiliul de Integritate, organul colegial de conducere al ANI, este compus din 7 membri desemnați de diferite entități, inclusiv 2 reprezentanți ai societății civile selectați prin concurs de către o comisie specială.

Chiar dacă, conform legii, membrii Consiliului de Integritate trebuiau desemnați până la 30 august 2016, 4 dintre cei 7 membri ai Consiliului au fost numiți tocmai în decembrie 2016. Din Consiliu fac parte dl Victor MICU, președintele CSM; dl Mircea ROȘIORU, președintele CSP – ambii desemnați de aceste instituții fără concurs; dna Victoria IFTODI, fosta ministru la Justiției pe timpul guvernării comuniste – desemnată fără concurs de către Guvern; dl Viorel RUSU – desemnat de Congresul Autorităților Locale; dl Sergiu OSTAF – selectat de către Parlament prin

„Reprezentanții societății civile în comisia de concurs – reprezentanții Ministerului Justiției au subapreciat experiența, motivația și intențiile unor candidați”

concurs, la ultima etapă a căruia a participat un singur candidat; și Dumitru ȚÎRA și Tatiana PAȘCOVSCHI – selectați de către o comisie specială în cadrul unui concurs la care au participat 7 reprezentanți ai societății civile. Comisia specială care a ales reprezentanții societății civile a fost compusă din doi reprezentanți ai MJ, doi reprezentanți ai societății civile și Președinta Uniunii Avocaților. Tatiana PAȘCOVSCHI și Dumitru ȚÎRA sunt jurnaliști, ultimul fiind și fost administrator al Publika TV și proprietarul actual al Realitatea TV.

Selectarea lui Dumitru ȚÎRA și Tatiana PAȘCOVSCHI a stârnit [indignarea celor doi reprezentanți ai societății civile în comisia de concurs](#). Potrivit lor, „reprezentanții Ministerului Justiției au subapreciat experiența, motivația și intențiile unor candidați. În consecință, au fost selectate două persoane ale căror experiență și aptitudini în domeniul integrității publice nu reflectă întru totul așteptările societății civile”. Selectarea a avut loc prin acordarea punctelor, fiind considerați aleși candidații cu cel mai înalt punctaj. Punctajul oferit de cei doi membri ai societății civile în comisia de concurs a fost foarte diferit de punctajul oferit de reprezentanții MJ. Președinta Uniunii Avocaților a oferit punctaj similar celui oferit de reprezentanții MJ. În consecință, președintele CRJM care a participat la concurs, care a fost implicat în elaborarea Pachetului de integritate, a condus reforma procuraturii și este cunoscut ca o persoană onestă și tranșantă, nu a fost selectat.

Amnistia de capital și cvasi-fiscală promovată în mod dubios și apoi retrasă

La data de 16 decembrie 2016, Parlamentul a aprobat în prima lectură proiectul de lege privind liberalizarea capitalului și stimularea fiscală ([proiectul nr. 452](#)) și proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative ([proiectul nr. 451](#)).

În esență, proiectul nr. 452 prevedea o amnistie a capitalului, cu interzicerea expresă a verificării provenienței capitalului legalizat și o cvasi-amnistie fiscală (includea doar penalitățile fiscale, nu și datoria de bază). Proiectul nr. 451 modifica și completa alte

legi în vederea implementării proiectului nr. 452. În special, acest proiect de lege interzicea Autorității Naționale de Integritate să verifice averea liberalizată și interzicea organelor fiscale să efectueze controlul corectitudinii calculării și achitării impozitelor și altor taxe pentru perioadă supusă amnistiei fiscale.

Ambele proiecte de lege au fost înregistrate la Parlament la 1 decembrie 2016 și au fost semnate de 5 deputați, inclusiv de către președintele Parlamentului, Andrian CANDU. Ele au fost adoptate în prima lectură într-o grabă fără precedent la 16 decembrie 2016, cu încălcarea tuturor regulilor ce țin de transparența în procesul decizional și de elaborare a actelor legislative și fără avizele Guvernului și ale altor autorități.

La 19 decembrie 2016, un grup de organizații necomerciale și experți neafiliați au lansat Nota de poziție pe marginea inițiativei legislative privind amnistia fiscală și de capital (disponibilă în [română](#), [rusă](#) și [engleză](#)). Semnatarii au notat că amnistia de capital propusă ar putea duce la legalizarea actelor precedente de corupție și perpetuarea în funcție a funcționarilor corupți, fapt ce vine în contradicție cu obiectivele luptei împotriva corupției (în special, a corupției mari), prin faptul că instituțiile de resort nu vor putea verifica proveniența activelor declarate. Proiectele de lege comportau un șir de alte riscuri importante, cum ar fi

riscul de creștere și mai puternică a evaziunii fiscale, riscul de creștere a corupției și spălării de bani, riscul de imagine pentru sectorul bancar, deja șifonat după fraudele bancare și a cazurilor de spălare de bani de proporții și cu rezonanță internațională, dar și riscul înrăutățirii relațiilor cu partenerii de dezvoltare, prin subminarea principiilor statului de drept, a eforturilor de asigurare a integrității în sectorul public și reformare a sistemului bancar – condiționalități-cheie ale suportului bugetar al principalilor parteneri de dezvoltare. Semnatarii au solicitat autorilor retragerea proiectelor de lege nr. 451 și 452 și demararea unei reforme complexe cu scopul diminuării economiei informale.

Inițiativa cu privire la amnistia de capital și cvasi-fiscală a fost critic apreciată de principalii parteneri de dezvoltare care susțin Republica Moldova, inclusiv Fondul Monetar Internațional și [Banca Mondială](#), care a informat Guvernul despre riscurile proiectelor de lege încă înainte de adoptarea acestora în prima lectură. Inițiativa a fost criticată de reprezentanți ai partidelor politice din opoziția parlamentară și de partide extraparlamentare. La 12 ianuarie 2017, Centrul Național Anticorupție a prezentat [Raportul de expertiză anticorupție cu privire la proiectele nr. 451 și 452](#), semnalând o serie de riscuri. [La 28 februarie 2017](#), președintele Parlamentului, Andrian CANDU, a declarat că proiectele de lege nr. 451 și 452 au fost retrase.

CAUZE NOTORII

Fostul președinte al Judecătoriei Centru din Chișinău scapă definitiv de sancțiune disciplinară

[Anterior CRJM a scris](#) despre cauza disciplinară a fostului președinte al Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, Ion ȚURCAN. În cauza dată, SIS a înaintat împotriva dlui Țurcan învinuiri precum că acesta ar fi exercitat influențe asupra judecătorilor din subordine să emită anumite soluții, ar fi obținut cadouri de la o persoană cu pretinse legături cu lumea interlopă și că se afla în conflict de interese cu unele persoane pe care le-a angajat. Inspekția Judiciară a respins inițial sesizarea SIS ca vădit neîntemeiată. Ulterior, când dosarul disciplinar a ajuns în fața Colegiului Disciplinar, atât reprezentantul SIS, cât și un membru al Colegiului Disciplinar a criticat Inspekția Judiciară pentru faptul că nu a întreprins suficiente acțiuni pentru a elucida toate circumstanțele cauzei. În rezultat, din lipsă de probe, [Colegiul Disciplinar nu a constatat vreo abatere disciplinară](#) în privința dlui Țurcan.

SIS a contestat hotărârea Colegiului Disciplinar. La examinarea contestației, CSM s-a bazat pe constatările Inspekției Judiciare și a Colegiului Disciplinar și, la 5 iulie 2016, [a emis o hotărâre](#) prin care a respins contestația. Un membru al CSM, Tatiana RĂDUCANU a avut o [opinie separată](#). Potrivit acesteia, din dosarul

disciplinar rezulta că dl Țurcan a primit o armă de vânătoare de la un reprezentant al lumii interlope – Ion VÂNAGA, astfel acceptând un favor pentru emiterea unei ordonanțe. De asemenea, membrul CSM a invocat că judecătorul Țurcan a exercitat presiuni asupra judecătorului Victor ORÂNDAȘ în vederea emiterii unei hotărâri, fapt confirmat de ultimul. Dna Răducanu a concluzionat că dosarul disciplinar al dlui Țurcan reprezintă „*un exemplu de tratament selectiv față de unii judecători care, săvârșind abateri disciplinare în final sub orice formă, sunt absolviți de răspundere disciplinară*”.

Dosarul disciplinar împotriva lui Ion ȚURCAN este un exemplu de tratament selectiv față de unii judecători

SIS a contestat și hotărârea CSM din 5 iulie 2016. În fața CSJ, reprezentantul SIS a invocat în mod repetat învinuirile aduse în fața Colegiului Disciplinar și a CSM. Acesta a accentuat și faptul că inspectorul-judecător care a efectuat verificările în cauza dlui Țurcan, Valeriu CATAN, se afla în conflict de interese cu judecătorul și de aceea nu a efectuat investigații suficiente în cazul dat. Reprezentantul SIS a adăugat că Ion ȚURCAN a indus în eroare CSM și SIS, menționând că procura prin care i-a fost transmisă arma se afla într-un dosar de la CNA. SIS a solicitat originalul recipisei. Un asemenea document, însă, nu exista în

dosarul CNA. Respectiv, dl Țurcan nu avea nicio dovadă că arma a fost procurată. Cu toate acestea, la 11 octombrie 2016, [CSJ a respins contestația](#) SIS. CSJ a menționat că este competentă să examineze contestațiile doar în partea emiterii/adoptării hotărârilor CSM, iar SIS a invocat doar chestiuni de fapt.

În anul 2015, CSM l-a propus pe Ion ȚURCAN pentru încă un mandat de președinte al Judecătoriai Centru din Chișinău, însă președintele TIMOFTI a refuzat, în baza informațiilor prezentate de SIS, să-l numească în această funcție.

Curtea de Apel Chișinău și CSJ – condamnarea lui Vlad Filat este corectă

La 27 iunie 2016, ex-premierul Vlad FILAT a fost condamnat de Judecătoria Buiucani mun. Chișinău la 9 ani de închisoare pentru corupere pasivă și trafic de influență. Cauza penală împotriva dlui Filat a fost examinată cu ușile închise la solicitarea procurorului, iar hotărârea motivată nu a fost publicată pe portalul web al instanței judecătorești. Hotărârea din 27 iunie 2016 a fost contestată cu apel atât de procuror, de dl Filat, cât și de fosta lui soție și de către câteva companii proprietatea cărora a fost confiscată. Procurorul a solicitat o pedeapsă mai aspră (12 ani de închisoare), iar dl Filat a solicitat achitarea. Curtea de Apel Chișinău a examinat apelurile tot cu ușile închise. Instanța de apel a respins câteva excepții de neconstituționalitate, deși acest fapt pare să fie contrar jurisprudenței recente a Curții Constituționale, a refuzat audierea unor martori de peste hotare pretins implicați în coruperea sa și care au declarat în presă că nu au fost niciodată în Moldova, precum și a refuzat audierea contradictorie a dlui Shor în instanța de apel.

„Este definitiv –
Vlad Filat va sta
după gratii 9 ani”

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia sa vineri, 11 noiembrie 2016, în ajunul celui de-al doilea tur al alegerilor prezidențiale. Instanța de apel a respins apelul procurorului și a admis în parte apelul dlui Filat, al fostei lui soții și a două companii. Instanța de apel a menținut constatările primei instanțe în ceea ce privește vinovăția și pedeapsa cu închisoarea aplicată dlui Filat, însă a redus valoarea remunerării ilicite primite de la MDL 791 mln la MDL 472.5 mln. De asemenea, instanța a recunoscut de principiu că este inadmisibil ca prin confiscare să fie lezate drepturile fostei soții a dlui Filat și dreptul de proprietate a celor două companii, însă a lăsat acest aspect pentru a fi soluționat în procedura civilă, menținând sechestrul aplicat pe bunuri. Decizia Curții de Apel Chișinău nu a fost publicată. La 22 februarie 2017, [CSJ a respins ca inadmisibile recursul](#) procurorului, al dlui Filat, al fostei soții a acestuia și a cinci companii, pe motiv că decizia instanței de apel este una legală și întemeiată.

Fostul prim-adjunct al Procurorului General condamnat și amnistiat în aceeași zi

La 11 octombrie 2016, Andrei PÎNTEA, fostul prim-adjunct al Procurorului General, a fost reținut de către Procuratura Anticorupție pentru 72 de ore. El era cercetat pentru că și-ar fi depășit atribuțiile de serviciu în 2013, când ar fi dispus reluarea unei cauze penale în privința unei autorități criminale și a remis ulterior cauza organelor judiciare din Federația Rusă. Ulterior, acel dosar penal a fost clasat, iar autoritatea criminală nu mai poate fi investigată.

La scurt timp după arestare, dl Pîntea și-a recunoscut integral vina. Potrivit [declarațiilor procurorului care a condus urmărirea penală](#), fostul prim-adjunct „a manifestat căință sinceră vizavi de acțiunile pe care le-a întreprins și care i se încredințează” și a

colaborat cu ancheta. Aceste fapte au determinat ca învinuirea adusă fostului procuror să fie modificată cu una mai blândă. Suplimentar, procurorul de caz a propus instanței ca dl Pîntea să fie amnistiat în temeiul [Legii cu privire la amnistie](#) adoptată recent.

La 16 ianuarie 2017, instanța de judecată [l-a găsit vinovat pe fostul prim-adjunct](#) al Procurorului General, dar l-a eliberat în aceeași zi în legătură cu aplicarea amnistiei. Instanța i-a aplicat dlui Pîntea interdicția de a ocupa funcția de procuror sau judecător pe un termen de trei ani. În prezent, dl Pîntea deține licența de avocat, obținută la scurt timp după demisia acestuia din organele Procuraturii.

Primul judecător reținut în flagrant delict pentru luare de mită a fost achitat

La 8 decembrie 2016, [Curtea de Apel Chișinău l-a achitat](#) pe judecătorul Gheorghe POPA. Acesta este primul judecător reținut în flagrant în timp ce lua mită de USD 200 de la un avocat într-un dosar civil. El a fost condamnat la 8 aprilie 2014 de Judecătoria Buiucani mun. Chișinău la 7 ani de închisoare cu executare. Curtea de Apel Chișinău a examinat dosarul după ce Colegiul Penal al [CSJ a trimis cauza la rejudecare](#). Instanța de apel a constatat că, până la

inițierea măsurilor speciale de investigații, nu a existat niciun indiciu că judecătorul Popa ar fi fost implicat în vreo activitate de corupție și nicio probă că acesta a cerut mită. Organele de urmărire penală nu au examinat denunțul clientului avocatului care a fost depus atât împotriva judecătorului, cât și a avocatului, pentru a determina cine de fapt este beneficiarul mitei. Organele de urmărire penală nu s-au limitat la a cerceta în mod pasiv activitatea infracțională, ci au

determinat avocatul să transmită mita, colaboratorii Procuraturii Anticorupție stabilind data transmiterii acesteia. Instanța de apel a constatat că acțiunile avocatului au avut drept scop provocarea, iar infracțiunea nu ar fi fost comisă fără intervenția provocatorului.

Prin urmare, Curtea de Apel Chișinău a decis că fapta nu a întrunit elementele infracțiunii și că judecătorul Popa a fost victima unei provocări ilicite din partea organului de urmărire penală. Procuratura a contestat Decizia Curții de Apel Chișinău la CSJ.

DREPTURILE OMULUI

Prioritățile Guvernului în Domeniul Drepturilor Omului pentru anii 2017 – 2021

La 18 noiembrie 2016, Ministrul Justiției a dispus crearea unui grup de lucru pentru elaborarea Planului Național de Acțiuni în Domeniul Drepturilor Omului pentru anii 2017–2021 (PNADO III). Planul urmează să includă [recomandările Evaluării Periodice Universale \(EPU\) adresate Republicii Moldova](#), precum și recomandările altor mecanisme internaționale de monitorizare a drepturilor omului la care Moldova este parte.

La 16 decembrie 2016, a avut loc prima ședință a grupului de lucru din care fac parte persoane ce dețin expertiză în domeniul drepturilor omului (reprezentanți

ai societății civile, comunității donatorilor și ai instituțiilor de stat). Membrii grupului au elaborat o matrice compusă din recomandările mecanismelor internaționale și planul de acțiuni pentru implementarea acestora în următorii patru ani. Printre domeniile prioritare de intervenție incluse în document se numără: consolidarea justiției și a instituțiilor naționale de protecție a drepturilor omului, interzicerea torturii și a tratamentului degradant, libertatea și securitatea persoanelor, precum și combaterea traficului de ființe umane. PNADO III ar urma să fie adoptat de către Parlament la începutul sesiunii de toamnă 2017.

Consolidarea justiției și a instituțiilor naționale de protecție a drepturilor omului, printre prioritățile PNADO III

CRJM a informat Comitetul de Miniștri ai Consiliului Europei despre condițiile de detenție din țară

În peste 15 hotărâri, CtEDO a condamnat Republica Moldova pentru condițiile proaste de detenție în Penitenciarul nr. 13. CtEDO a criticat în special supraaglomerarea celulelor, condițiile anti-sanitare din celule și calitatea și cantitatea hranei servite deținuților. Autoritățile Republicii Moldova urmează să se conformeze acestor hotărâri și să prevină violări similare pe viitor.

Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei (CM) supraveghează executarea hotărârilor CtEDO. La 21 octombrie 2013, Guvernul Republicii Moldova a prezentat CM un [plan de acțiuni pentru executarea acestor hotărâri](#). Acesta prevede îmbunătățirea legislației în domeniul sistemului penitenciar și a condițiilor de detenție, sporirea finanțării sistemului penitenciar, revizuirea modului și practicilor existente în procesul de aplicare a măsurilor de arest preventiv pentru a reduce numărul persoanelor arestate, precum și introducerea unui recurs efectiv pentru detenția în condiții proaste.

[CRJM a analizat impactul măsurilor întreprinse în acest sens de autoritățile Republicii Moldova](#) și a expediat constatările sale către CM. CRJM a constatat că, în septembrie 2016, 94% din celulele din Penitenciarul nr. 13 erau supraaglomerate, iar această problemă rămânea a fi extrem de acută. Fondurile alocate pentru hrana

deținuților erau în mod evident insuficiente, pentru alimentarea unui deținut din acest penitenciar fiind cheltuiți zilnic mai puțin de un euro. Mai mult, din 2012, această sumă a scăzut de la EUR 0.93 la EUR 0.67 (28%). Problema suprapopulării Penitenciarului nr. 13 a fost intensificată de creșterea în anii 2014–2016 a numărului persoanelor arestate preventiv. Din 2013, numărul demersurilor de aplicare a arestului preventiv și a persoanelor arestate a crescut cu 20–25%, iar rata demersurilor de arestare admise a crescut de la 77% la 82%. [Aceste aspecte au fost discutate și în cadrul unei mese rotunde](#) organizate pe 8 noiembrie 2016 la Chișinău.

CRJM a recomandat, drept o chestiune de maximă prioritate, construirea unui nou penitenciar în Chișinău care va înlocui Penitenciarul nr. 13. Până la finisarea construcției noului penitenciar, trebuie să se ia măsuri pentru a reduce supraaglomerarea Penitenciarului nr. 13 prin extinderea practicii de aplicare a măsurilor non-privative de libertate și transferul rapid al deținuților condamnați de la Penitenciarul nr. 13 în alte penitenciare. CRJM a mai recomandat mărirea substanțială a fondurilor alocate pentru hrana deținuților și introducerea unui remediu intern restaurator și compensator eficient pentru detenția în condiții proaste.

Contrar anagajamentelor Guvernului, alocațiile pentru hrana deținuților au scăzut, iar numărul persoanelor arestate preventiv a crescut

Ambasadorii țărilor UE - sistemul judiciar nu trebui utilizat în mod selectiv

La [15 decembrie 2016](#), Șefii de Misiune ai statelor Uniunii Europene aflați la Chișinău au emis o [declarație locală privind drepturile omului](#). Șefii de Misiune au atras atenția asupra importanței imparțialității în aplicarea legii și în sistemul judiciar și că aplicarea selectivă a legii sau a utilizarea selectivă a sistemului judiciar pentru alte scopuri face un deserviciu statului de drept în Republica Moldova. În acest context, Șefii de Misiune au mai subliniat importanța dreptului la un proces de judecată imparțial, a respectării prezumpției nevinovăției și importanța respectării caracterului public al ședințelor de judecată. Aceștia au mai indicat că organizarea procedurilor judiciare cu ușile închise și obstrucționarea accesului în clădirea instanței de judecată a

reprezentanților mass-media și a observatorilor îi lipsesc pe cetățeni de posibilitatea de a urmări procesele de judecată. Astfel de practici continuă să ridice întrebări ce țin de corectitudinea procesului. Totodată, în document se face referință la concluziile [Consiliului Uniunii Europene privind Republica Moldova din 15 februarie 2016](#), în care s-a subliniat, printre altele, importanța independenței sectorului judiciar. Această declarație a venit în contextul examinării cu ușile închise a câtorva dosare de corupție mare, precum și adoptării de către CSM a unui Regulament prin care s-au pus restricții grave de acces la instanțele judecătorești pentru mass-media și publicul larg.

Cât de respectate sunt drepturile omului la aplicarea măsurilor speciale de investigație

[CSJ a răspuns](#) la două întrebări ale CCM ce țin de aplicarea măsurilor speciale de investigație în contextul [sesizării](#) unui avocat în interesul clienților săi urmăriți penal. Prima întrebare ține de prevederile articolului 132⁵ alin. (7) din Codul de procedură penală (CPP) și obligația pozitivă a autorităților de a notifica persoana supusă măsurilor speciale de investigație despre rezultatele acesteia. CSJ a notat că dreptul persoanelor care au fost supuse măsurilor speciale de investigație de a fi informate despre aceasta este recunoscut de legislația Germaniei, Belgiei, Bulgariei, Irlandei, Olandei, Suediei. CSJ a menționat că, potrivit CPP, procurorul sau judecătorul de instrucție are obligația de a informa persoana supusă măsurilor speciale de investigație doar în cazul în care se constată legalitatea acestor măsuri. În caz de constatare a ilegalității aplicării măsurii speciale de investigație, legea de procedură penală nu obligă procurorul sau judecătorul de instrucție să o facă.

Cea de-a doua întrebare a CCM s-a referit la modul în care este respectat principiul egalității armelor în procesul penal, în situația prevăzută de art. 132⁹ alin. (12) din CPP, când procurorul decide asupra pertinentei materialelor obținute în urma interceptării convorbirilor telefonice, fără ca aceste materiale să fie prezentate integral părții apărării. CSJ a menționat că, potrivit CPP, judecătorul de instrucție este obligat să dispună nimicirea înregistrărilor ilegale. CPP nu prevede nicio cale de contestare a acestei decizii. CSJ a subliniat că, cel puțin teoretic, unele înregistrări ilegale îi pot fi favorabile acuzatului. Însă, el nu poate beneficia de acestea, pentru că sunt distruse. CSJ a considerat acest mecanism problematic, deoarece art. 132⁹ CPP neagă din start protecția adecvată a apărării.

SOCIETATE CIVILĂ

Start înregistrării în Lista beneficiarilor 2%

La 30 noiembrie 2016, Guvernul a aprobat [Regulamentul cu privire la mecanismul de desemnare procentuală](#). La 2 decembrie 2016, Regulamentul a fost publicat și a intrat în vigoare. Regulamentul stabilește modul de înregistrare a beneficiarilor desemnării procentuale și procedura prin care persoanele fizice pot redirecționa acestora 2% din impozitul său pe venit. Anterior, la 29 noiembrie 2016, [44 de ONG-uri au solicitat](#) Guvernului publicarea Regulamentului în regim de urgență pentru a permite aplicarea mecanismului 2% din 2017.

În perioada 2-29 decembrie 2016, organizațiile non-guvernamentale care acționează în interes public și entitățile religioase din țară au avut posibilitatea de a depune la MJ o cerere

de înregistrare în Lista beneficiarilor desemnării procentuale. În anii următori, acestea vor putea cere înregistrarea la MJ între 1 și 30 septembrie a fiecărui an. Odată înregistrate, organizațiile vor fi incluse automat în listă în anii următori. La 2 ianuarie 2017, MJ a publicat Lista beneficiarilor desemnării procentuale, care cuprinde [413 ong-uri](#) și [71 culte religioase și părți componente ale acestora](#). Între 1 ianuarie și 30 aprilie 2017, contribuabilii persoane fizice pot desemna 2% din impozitul său pe venit organizațiilor înscrise în această listă.

În vederea facilitării procesului de înregistrare a organizațiilor în Lista beneficiarilor 2%, CRJM a întocmit un ghid în limbile [română](#) și [rusă](#) și un infografic în

limbile [română](#) și [rusă](#). Ghidul explică cine pot fi beneficiari ai desemnării procentuale, care sunt criteriile pe care trebuie să le întrunească organizațiile pentru a participa la mecanism, când și unde acestea se pot înregistra, care este setul de acte

necesare pentru înregistrare, precum și care sunt obligațiile beneficiarilor după înregistrare. Infograficul prezintă, într-o manieră vizuală, sinteza și schema procesului de aplicare la mecanismul 2%.

PE SCURT

În septembrie – octombrie 2016, CRJM a organizat 3 ateliere pentru judecători (Bălți, Chișinău și Cahul) și un atelier pentru avocați (Chișinău) cu genericul „Sistemul răspunderii disciplinare a judecătorilor din Republica Moldova – procedura și abaterile disciplinare”. Subiectele discutate au inclus standardele internaționale relevante, procedura prevăzută de lege, clarificarea atribuțiilor fiecărei instituții cu competențe în domeniu, precum și analiza unor abateri disciplinare, în lumina practicii acumulate de Colegiul Disciplinar de la implementarea noii legi. Scopul pe termen lung este de a contribui la prevenirea abaterilor disciplinare de către judecători, prin promovarea cunoștințelor privind jurisprudența disciplinară.

La 5 octombrie 2016, Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ) a prezentat [raportul „Sisteme judiciare europene – Eficiența și calitatea justiției – Ediția 2016”](#). Raportul prezintă o evaluare a stării sistemelor judiciare ale statelor membre ale Consiliului Europei. Acesta se referă inclusiv la Republica Moldova, inclusiv la creșterea bugetului alocat sistemului judiciar, numărul mai mare de judecători și procurori în comparație cu țările din vestul Europei, etc. Documentul a fost completat de un raport tematic privind utilizarea tehnologiilor informaționale în instanțele din Europa și de o bază de date accesibilă online ([CEPEJ-STAT](#)), care permite vizualizarea și compararea informației pentru a înțelege modul de funcționare a instanțelor și ilustrarea principalelor tendințe din sistemele judiciare. Documentele sunt bazate pe informațiile din anul 2014.

În noiembrie 2016, Comisia ONU pentru drepturile omului a [adoptat concluziile finale](#) ca urmare a audierii celui de-al [treilea raport periodic](#) al Republicii Moldova cu privire la implementarea Pactului Internațional cu privire la drepturile civile și politice. Concluziile se referă la detenția preventivă (§ 25–26), condițiile de detenție (§ 27–28), dreptul la un proces echitabil și administrarea justiției (§ 29–30) ș.a. În document se face referință inclusiv la începerea urmăririi penale în privința judecătoarei Domnica Manole, ca urmare a deciziei sale de a valida referendumul inițiat de platforma civică „Demnitate și adevăr”.

La 25 noiembrie 2016, [Judecătoria sectorului Botanica](#) a dispus [încasarea sumei de MDL 415 mii de la Întreprinderea de Stat „Moldatsa”](#) în favoarea dnei Mariana TĂBUICĂ, sora Ministrului Justiției. Dintre aceștia, MDL 342,3 mii reprezintă salariul pentru perioada absenței de la locul de muncă, iar MDL

73,3 mii – compensație „în locul restabilirii la locul de muncă”, deși dna Tăbucă a plecat de la locul de muncă din proprie inițiativă. Decizia instanței de fond nu este definitivă.

La 28 noiembrie 2016, [Guvernul a sesizat](#) Curtea Constituțională și a solicitat avizarea proiectului de lege pentru modificarea Constituției cu prevederi referitoare la atribuțiile și structura Curții Constituționale. Prin proiectul de lege se propune: dreptul instanțelor judecătorești de toate nivelele de a sesiza Curtea Constituțională pentru soluționarea excepțiilor de neconstituționalitate; majorarea numărului judecătorilor constituționali de la 6 la 7; numirea judecătorilor Curții Constituționale pentru un mandat de 9 ani, care nu poate fi reînnoit; precum și prelungirea cu 3 ani a mandatului judecătorilor Curții Constituționale aflați în exercițiul funcției la data intrării în vigoare a legii. La [6 decembrie 2016](#), Curtea Constituțională a pronunțat Avizul la proiectul de lege pentru modificarea Constituției Republicii Moldova. Cu referire la aceste aspecte, Constituția urmează să fie modificată în termen de 6 luni.

Vladimir MOLOJEN (fost ministru al Dezvoltării Informaționale în perioada 2005–2008) a fost acuzat de abuz în serviciu, deoarece a încheiat contracte cu firma familiei sale în perioada când era ministru. Potrivit acuzației, acestea încălcau regulile cu privire la conflictul de interese și nu erau necesare, întrucât întreprinderea de stat „Registru” și așa este monopolistă în domeniul perfectării actelor de identitate. Procurorul anticorupție a cerut o condamnare de 6 ani de închisoare pentru Vladimir MOLOJEN, care a fost cercetat pentru abuz de putere și neglijență în serviciu soldată cu urmări grave (art. 327, 328, 329 CP), cauzând prejudiciu de 2 milioane de lei. La 29 noiembrie 2016, fostul ministru a fost [achitat de Curtea de Apel Chișinău](#), care a menținut [sentința de achitare a Judecătoriei sect. Buiucani, mun. Chișinău](#). Curtea de Apel Chișinău a constatat că procurorul nu a demonstrat urmările prejudiciabile ale acțiunilor comise de dl Molojen, prin urmare în acțiunile dlui Molojen nu se conțin elementele constitutive ale infracțiunilor invocate.

La 2 decembrie 2016, reprezentanții CRJM au participat la [întâlnirea biennială](#) a Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO) cu societatea civilă, desfășurată la Strasbourg. În cadrul întâlnirii au fost discutate provocările și novațiile ce țin de activitatea CtEDO. Una din cele mai stringente probleme rămâne neexecutarea hotărârilor CtEDO. În vederea facilitării

soluționării acestei probleme, a fost fondată organizația neguvernamentală [European Implementation Network](#) (EIN) care activează în bază de parteneriat cu ONG-urile naționale europene. CRJM [este membru fondator](#) al EIN.

La 9 decembrie 2016, Parlamentul [a votat amânarea](#) cu 1 an a [reformeii numirii judecătorilor de instrucție](#), aprobată de Parlament la 9 iulie 2016. Reforma prevedea, printre altele, un mandat limitat de 3 ani, fără posibilitatea de a exercita două mandate consecutive; o interdicție pentru judecătorii de instrucție care în ultimii 3 ani au exercitat aceste atribuții, de a ocupa această funcție pentru următorul mandat și numirea tuturor judecătorilor de instrucție din țară până la 30 septembrie 2016, pentru a avea 3 luni la dispoziție pentru instruire la Institutul Național al Justiției (INJ) și reducerea volumului de muncă de judecător de drept comun. Autorul proiectului de amânare a reformei judecătorilor de instrucție [a argumentat această inițiativă](#) prin faptul că mulți judecători nu au stagiul minim de 3 ani în funcția de judecător și că instruirea la INJ nu au avut loc.

La 23 decembrie 2016, CRJM în parteneriat cu Consiliul ONG, au organizat o sesiune tematică de instruire dedicată mecanismului de desemnare procentuală: „[Ce este mecanismul 2% și cum poate fi utilizat de către ONG-urile din Republica Moldova](#)”. Consilierii CRJM [Sorina MACRINICI](#) și [Ilie CHIRTOACĂ](#) au explicat particularitățile noului mecanism și modalitatea prin care ONG-urile pot beneficia de aceste surse.

Acest buletin este posibil datorită ajutorului generos al poporului american, oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă în mod necesar poziția USAID sau a Guvernului SUA.

DESPRE CRJM

Centrul de Resurse Juridice din Moldova este o organizație non-profit neguvernamentală cu sediul în Chișinău, Republica Moldova. CRJM tinde să asigure o justiție calitativă, promptă și transparentă și respectarea efectivă a drepturilor civile și politice. În realizarea acestor obiective, CRJM combină cercetarea de politici și activitatea de advocacy realizate într-un mod independent și neutru.

ECHIPA CRJM

Vladislav GRIBINCEA
Nadejda HRIPTIEVSCHI
Ion GUZUN
Sorina MACRINICI
Pavel GRECU
Ilie CHIRTOACĂ
Olga BURUCENCO
Aurelia CELAC
Natalia ȘEREMET

DATE DE CONTACT

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

Str. A. Șciusev 33, MD-2001
Chișinău, Republica Moldova
 +37322843601
 +37322843602
 contact@crjm.org
 www.crjm.org
 [CRJM.org](https://www.facebook.com/CRJM.org)
 [CRJMoldova](https://twitter.com/CRJMoldova)

